

มะเร็งของอวัยวะสืบพันธุ์สตรีที่พบบ่อย (ตอนที่ 2)

รศ.นพ.มงคล เบญจภิบาล
ภาควิชาสูติศาสตร์นรีเวชวิทยา
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูก

ในประเทศไทย พบได้บ่อยเป็นอันดับ 3 ของมะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์สตรี รองจากมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งรังไข่ โดยพบประมาณ 3 คนต่อ 100,000 คน ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศยุโรปบางประเทศ พบมะเร็งชนิดนี้เป็นอันดับ 1 ของมะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์สตรี มะเร็งชนิดนี้มักพบในสตรีสูงอายุ โดยเฉพาะสตรีในวัยใกล้หมดระดูหรือหมดระดูแล้ว

มีข้อมูลสนับสนุนว่า มะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูกมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับฮอร์โมนเพศหญิงที่เรียกว่า เอสโตรเจน เยื่อบุโพรงมดลูกที่ถูกกระตุ้นด้วยฮอร์โมนชนิดนี้เพียงอย่างเดียวเป็นเวลานาน ๆ จะเปลี่ยนแปลงเป็นมะเร็งในที่สุด ดังนั้นปัจจัยเสี่ยงของมะเร็งชนิดนี้ คือ การที่ฮอร์โมนเอสโตรเจนอยู่ในร่างกายเป็นจำนวนมาก และเป็นเวลานาน โดยอาจจะได้รับการรับประทานยาฮอร์โมนอย่างผิดวิธี หรือ บางภาวะของร่างกาย เช่น ภาวะอ้วน จะมีการสร้างฮอร์โมนชนิดนี้มากกว่าปกติ

อาการที่พบบ่อยที่สุดของผู้ป่วยมะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูก คือ อาการเลือดออกผิดปกติทางช่องคลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสตรีวัยใกล้หมดระดู หรือวัยหมดระดู

การวินิจฉัยมะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูก ทำได้โดยการขูดมดลูกเพื่อนำเอาเยื่อบุโพรงมดลูกส่งตรวจทางพยาธิวิทยา ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการตรวจกรองมะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูกที่แม่นยำพอที่จะนำมาใช้ในสตรีทั่วไปที่ไม่มีอาการผิดปกติ อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมาพบแพทย์เร็ว เมื่อมีอาการเลือดออกผิดปกติทางช่องคลอด ทำให้สามารถวินิจฉัยโรคได้ในระยะเริ่มต้น

การผ่าตัดเป็นการรักษาหลักของมะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูก ผู้ป่วยส่วนหนึ่งที่มีความเสี่ยงสูงต่อการกลับเป็นซ้ำ หรือเสี่ยงต่อการกระจายของโรคหลังการผ่าตัด จะได้รับการรักษาต่อด้วยรังสีรักษา ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักจะอยู่ในระยะเริ่มต้นเมื่อได้รับการวินิจฉัยโรค ผู้ป่วยโรคมะเร็งชนิดนี้จึงมีพยากรณ์โรคค่อนข้างดี

มะเร็งรังไข่

ในประเทศไทย พบได้บ่อยเป็นอันดับ 6 ของมะเร็งในสตรีไทย โดยพบประมาณ 4.5 คนต่อ 100,000 คน รองจากมะเร็งปากมดลูก ตับ เต้านม ปอด และมะเร็งช่องปาก อย่างไรก็ตาม

จัดเป็นมะเร็งที่มีอัตราการตายสูง เนื่องจากประมาณสามในสี่ของผู้ป่วยมะเร็งรังไข่จะอยู่ในระยะลุกลามเมื่อวินิจฉัยโรคได้ครั้งแรก ในประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาหรือประเทศทางยุโรปบางประเทศ มะเร็งที่มีอัตราการตายสูงที่สุดของมะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์สตรี

ปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนของการเกิดมะเร็งรังไข่ แต่เชื่อว่าสัมพันธ์กับจำนวนครั้งของการมีไข่ตกในแต่ละรอบเดือนของสตรี ดังนั้นจะพบบ่อยขึ้นในสตรีที่เริ่มมีระดูครั้งแรกเมื่ออายุน้อย และหมดระดูเมื่ออายุมาก ในสตรีกลุ่มนี้จะมีการไข่ตกเป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้ยังพบได้บ่อยในสตรีที่มีมีบุตร หรือมีบุตรยาก แต่ลดอุบัติการณ์จะลดลงในสตรีที่ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด เนื่องจากจำนวนครั้งของการมีไข่ตกลดลง

ผู้ป่วยอาจจะมาด้วยเรื่องปวด แน่น อึดอัดท้อง หรือคลำพบก้อนในท้อง และบ่อยครั้งที่อาการปวดท้องแน่นท้องไม่เฉพาะเจาะจง อาจคล้ายกับโรคทางเดินอาหารผิดปกติ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาเกี่ยวกับโรคทางเดินอาหารผิดปกติเป็นเวลานาน ก่อนจะตรวจพบว่าอาการดังกล่าวเกิดจากมะเร็งรังไข่

ปัจจุบันยังไม่มี การตรวจกรองของมะเร็งรังไข่ที่เป็นที่ยอมรับว่าได้ผลดี และได้ผลคุ้มค่าเหมือน การตรวจกรองของมะเร็งปากมดลูก ดังนั้นในปัจจุบันการตรวจกรองที่ดีที่สุด ในสตรีทั่วไป คือการตรวจภายในประจำปี ซึ่งในรายที่สงสัยสามารถทำการตรวจด้วยคลื่นเสียงความถี่สูง หรือเจาะเลือดดูสารบางอย่างที่สร้างจากมะเร็งรังไข่

การผ่าตัดเป็นการรักษาหลักของมะเร็งรังไข่ ผู้ป่วยส่วนมากมักได้รับการรักษาต่อด้วยยาเคมีบำบัดเพื่อป้องกันการกลับเป็นซ้ำ การรักษาจะได้ผลดีในกรณีที่ เป็นมะเร็งรังไข่ระยะเริ่มแรก แต่ส่วนใหญ่ของผู้ป่วยมักอยู่ในระยะลุกลามเมื่อวินิจฉัยโรคครั้งแรก ทำให้การรักษาโรคนี้ได้ผลที่ไม่ดี